

LUTHERSK KIRKETIDENDE

LEDER: KAN KALLET SETTES PÅ ET EXCEL-ARK?

ARTIKLER OG INNLEGG

REGIONALE KONTAKTPRÆSTER FOR
HØREHÆMMEDE

INTERVIEW MED KONTAKTPRÆST IBEN
TOLSTRUP VED HANS INDSÆTTELSE I
2007

GEORGIA HARKNESS:
EN FORNYET EVANGELIKAL LIBERALER

Å VÅGE Å VÆRE EN KIRKE FOR,
MED OG AV ALLE - DEL II

SPLITTELSE OG BEKJENNELSE

SVAR TIL HARALD HEGSTAD

FASTE OG BØNN

SØNDAGSTEKSTEN

PALMESØNDAG

SKJÆRTORS DAG

LANGFREDAG

FRA BISPEDØMMERÅDENE

KAN KALLET SETTES PÅ ET EXCEL-ARK?

1.1.2016 begynte en ny tidsregning for prestene i Den norske kirke. Som prost måtte jeg bruke et par dager på å grave dypt etter motivasjonen for å gå inn i denne nye tiden sammen med prestene; for mange av oss var det ikke akkurat det å føre skjemaer som trakk oss til hverken preste- eller prostetjenesten. Som en familie i krisetider trakk vi sammen, prestene og jeg, for å samtale og prøve å tolke og forstå denne nye situasjonen.

Etter at den nye arbeidstidsavtalen ble inngått mellom partene høsten 2015, var reaksjonene til dels sterke og i hvert fall sprikende, og spente fra utsagn som ”tidenes rekrutteringsgavepakke”, til ”jeg kommer til å jobbe akkurat som før”, til ”endelig skal prost og biskop få se hvor mye jeg jobber”, til ”dette er helt umulig; jeg kan aldri få til å sette tjenesten min inn på et skjema og regne ut i timer den tjenesten jeg utfører”. Noen syntes det var et paradoks å skulle bruke arbeidstid til å føre arbeidstid, og noen mente altså at dette rokket ved hele prestatjenestens grunnlag. Kan virkelig kallet festes til et excel-ark?

For mange av oss proster har det også vært en øvelse å skulle ta i mot og håndtere frustrasjon over et styringsverktøy vi som arbeidsledere ikke har bedt om.

Nå er vi i gang, og selv om vi ser fram til helhetlige planleggingsverktøy, er mange positivt overrasket over hvor greit det gikk å få dette til. Alle prester er jo vant til å legge planer for virk-

somheten, enten det er gudstjenesteplan, konfirmantplaner, trosopplæring eller andaktene på sykehjemmet. Og vi er vant til å forholde oss til planer som omfatter oss, enten det er stabsmøter, menighetsråd eller andre faste oppgaver. Så selv om dette nye og foreløpige verktøyet først og fremst skal hjelpe oss til å gjennomgå hvilke arbeidsoppgaver som utløser tilleggslønn av ulik kategori, og for øvrig lage en ramme for når presten er til arbeidsgivers disposisjon og ikke, så

Hva er det viktig å sette av tid til; hva er det viktig å kutte ned på; hvordan skal vi få utført det som tjenesteordningen pålegger oss, og hvordan skal den enkelte prest få brukt sin kompetanse og sine særskilte drivere?

er det for flere også blitt en hjelp til å se tjenesten i sammenheng. Gjennomgangen av denne første planperioden har hos oss utviklet seg til en samtale om hva som er viktig i prestatjenesten. Hva er det viktig å sette av tid til; hva er det viktig å kutte ned på; hvordan skal vi få utført det som tjenesteordningen pålegger

oss, og hvordan skal den enkelte prest få brukt sin kompetanse og sine særskilte drivere? Rett og slett: Hva slags prest vil jeg være, og hva slags prest trengs der jeg er – i lokalmiljøet, i menigheten, i staben?

Dette er selvfølgelig spørsmål en prest bør reflektere over med Gud, seg selv og andre med jevne mellomrom. For noen ble dette anledningen til å ta den refleksjonen i preste fellesskapet og med arbeidsgiver fordi arbeidet med planen gir rom for det. Da er det en flott oppgave å være prost og kunne bidra til å legge til rette slik at den enkelte prest kan få oppleve arbeidstiden sin som

meningsfull og fokusert, og med størst mulig grad av jevn arbeidsfordeling mellom kollegene – og så: Ta fri med god samvittighet.

Kan kallet festes til et excel-ark? Svaret er selvsagt nei. Kallet kan ikke festes til et skjema. Men til og med et excel-skjema kan brukes som et verktøy til en refleksjon over hva kallet innebærer i praksis for den enkeltes liv og tjeneste, i et kollegafelleskap og som medarbeider til andre kirkelige profesjoner samt frivillige. Både proster og prester må ta ansvar hvis det skal fungere slik, men jeg erfarer så langt at det kan være mulig.

Vi må ikke glemme at denne nye arbeidstidsordningen kommer som en følge av undersøkelser som forteller oss at særlig yngre prester har slitt med å få arbeidstid og privatliv til å gå i hop, og at en del prester opplever ensomhet og det å

bli utbrente i tjenesten. Rekrutteringsutfordringen er et faktum, og prester forteller om at de sliter med egne og andres forventninger til tjenesten og til det alltid å skulle være ”på”. Vi har

også fått et økt fokus på livsfasetilrettelegging og på det å ivareta både tjenestenes forskjellige tyngdepunkter og den enkelte prests særskilte kompetanse.

I samspill med intensjonen bak prostereformen synes jeg at vi nå bør bruke tid og krefter på å la den nye arbeidstidsavtalen være det verk-

I samspill med intensjonen bak prostereformen synes jeg at vi nå bør bruke tid og krefter på å la den nye arbeidstidsavtalen være det verktøyet som *gir* oss muligheter, ikke begrenser dem.

tøyet som *gir* oss muligheter, ikke begrenser dem.

.....
HEGE E. FAGERMOEN

HEGE.FAGERMOEN@AS.KOMMUNE.NO

REGIONALE KONTAKTPRÆSTER FOR HØREHÆMMEDE

AV SØREN SKOV JOHANSEN, LANDSDELSPRÆST FOR HØRHÆMMEDE VEST FOR STOREBÆLT
SSJ@POST6.TELE.DK

Organisation

Kontaktpræsterne i Danmark er en del af Den danske Folkekirkes Arbejde for Hørehammede. Ordningen har bestået siden starten af 1980'erne. Der er p.t. i alt godt 60 kontaktpæster i Danmark.

Lovhjemmel

Der er ingen embedsmæssige beføjelser knyttet til hvervet som kontaktpæst. Det er et frivilligt arbejde. Kontaktpæsternes vigtigste lovhemmel er en skrivelse fra tidligere kirkeminister Elsebeth Kock-Petersen fra 1983, hvor der beskrives hvordan kontaktpæster udpeges og hvad de skal lave.

Kontaktpæsternes rådgiver

Der er ansat to Landsdelspræster på fuld tid henholdsvis vest for Storebælt og øst for Storebælt til at udføre kirkelig betjening af de hørehammede i Folkekirken. Typisk er det landsdelspræsterne, der fungerer som rådgivere for kontaktpæsterne.

Hva' det?

En kontaktpæst er en ganske almindelig sognepræst – med den forskel, at kontaktpæsten ved noget mere om, hvad det vil sige at være hørehammet. Ordet "kontaktpæst" kommer af, at kontaktpæsten arbejder for, at den hørehammede kan bevare kontakten til folkekirken, selv om man har mistet dele af - eller hele sin hørelse.

Teknisk viden

Man kan eksempelvis spørge kontaktpæsten til råds om, hvordan man som kirkegænger skal bære sig ad for at høre mest muligt af det, der foregår i kirke. Kontaktpæsten er uddannet til at vide noget om lytteforhold og hjælpemidler – herunder også høreapparater, teleslyngeanlæg og højtaleranlæg i kirker. Både enkeltpersoner – herunder præstekolleger – og menighedsråd kan henvende sig til kontaktpæsten vedr. lyttespørgsmål og f.eks. installation af teleslyngeanlæg.

Socialt kendskab

At kunne høre er ikke kun et spørgsmål om teknik – altså om, hvorvidt et apparat virker eller ej. Hørelsen er et socialt redskab, som vi bruger, når vi taler sammen. Mange samværstyper bygger på, at man kan høre, hvad der bliver sagt. Kan man ikke det, er man udenfor. Kontaktpæsten ved allerede noget om de personlige problemer, et høretab kan give af isolation og ensomhed.

Opmærksomhed

At være kontaktpæst er i høj grad en måde at være præst på. Det vil sige, at kontaktpæsten i enhver situation, i alle sammenhænge, hvor vedkommende taler med et andet menneske, tænker med, om det menneske også kan høre. Og hvilken situation, man kommer i, når man ikke kan det. Og hvad man evt. kan gøre for, at vedkommende hører mere af det, som alle andre hører med den største selvfølgelighed. Kontaktpæstens udgangspunkt er altid at sætte sig ind i, hvordan det er at være hørehammet.

Hvilke sociale problemstillinger, det medfører af ensomhed og udelukkelse af fællesskabet. På den måde er kontaktpræstarbejdet en stadig, sjælesørgerisk funktion, hvor kontaktpræsten forsøger at være der, hvor den anden er – vel at mærke også, når det gælder følgerne af en hørenedsættelse.

Kirkelig handling

Nogen vil hævde, at man kan se på en præst, om vedkommende er kontaktpræst. Men de fleste vil nok opleve det på den måde, at det er lettere at forstå, hvad en kontaktpræst siger. Hvis det er tilfældet, så kan grunden være den, at kontaktpræsten ved enhver kirkelig handling, ved enhver gudstjeneste har øje for, hvordan budskabet skal formidles, så også den, der har svært ved at høre, får mest muligt ud af det. Kontaktpræsten er uddannet i og åben over for at tænke i kommunikation og hjælpemidler. Som en sidegevinst er dette ikke kun til glæde for de hørehæmmede, men for alle kirkegængere!

Tilgængelighed

Kirkeministeriet har i foråret 2007 udarbejdet en samlet politik på tilgængelighedsområdet. Der skal være størst mulig tilgængelighed for alle til kirkens bygninger – og det gælder således også for hørehæmmede. Kontaktpræsten er med sin viden og kompetence en vigtig person i arbejdet for at nå målet om tilgængelighed for alle, når det gælder den store gruppe af folkekirkens medlemmer, som er hørehæmmede.

Fremtiden

Der er noget, der tyder på, at ordningen med kontaktpræster er på vej til at få større og større betydning i de kommende år. Der bliver flere hørehæmmede i folkekirken, så kontaktpræstens ekspertise og viden om hørehæmmedes vilkår vil blive mere efterspurgt i fremtiden. Kontaktpræsten ved noget om, hvornår man hører og ikke hører i kirken – og hvad man evt. kan gøre for at høre mere af det, der foregår. Og eftersom folkekirkens kerneydelse netop er forkyndelsen af ordet, så vil det være naturligt, om man fastholder – og endog udbygger interessen for kontaktpræstens virke.

I Danmark tilskyndes man at henvende sig til en kontaktpre

- Hvis man skal installere et nyt teleslyngeanlæg i kirken eller menighedslokalet.
- Hvis man har spørgsmål til vedligeholdelsen af teleslyngeanlæg m.v.
- Hvis man har vanskeligt ved at høre i kirken eller menighedslokalet og allerede har talt med kirkebetjeningen og præsten.
- Hvis man vil tale med en præst som ved lidt mere om, hvordan det er at være hørehæmmet.
- Hvis man vil høre lidt om mulighederne for, at en meget svært hørehæmmet kan følge med i gudstjenesten.

INTERVIEW MED KONTAKTPRÆST IBEN TOLSTRUP VED HANS INDSÆTTELSE I 2007

AV SØREN SKOV JOHANSEN, LANDSDELSPRÆST FOR HØRHÆMMEDE VEST FOR STOREBÆLT
 SSJ@POST6.TELE.DK

Jeg havde selvfølgelig allerede gjort mig overvejelser over, hvad det betød for mig og min – på det tidspunkt måske – kommende menighed, at stillingen som sognepræst i Hove-Hyggum-Tørring blev slået op med det udtrykkelige ønske, at deres præst også skulle være kontaktpæst, fortæller Iben Tolstrup. Jeg synes simpelthen, at det er noget af det mest relevante, man kan beskæftige sig med som præst. Troen kommer jo af det, der høres – og hvis man som præst ikke skulle gå op i, hvornår man hører – og hvornår man ikke hører, så ved jeg ikke, hvad det så er værd, det man fortæller fra eksempelvis prædikestolen – hvis ingen alligevel kan høre det! Helligåndens gør selvfølgelig sit til at ordet når frem, men det fritager jo bestemt ikke præsten for at gøre sit bedste!

Menighedskultur

Efter at jeg så fik stillingen som sognepræst på stedet, har jeg erfaret, hvordan min forgængers arbejde som kontaktpæst har sat sig spor i menigheden, siger Iben. Der er ikke noget med, at man bare ignorerer, hvis høreapparatet hyler i kirken. Det er nærmest mere usædvanligt, hvis man undlader at gøre noget, end hvis man tager affære – og med det samme prøver på at hjælpe den, som har problemer med høreapparatet. Jeg kan mærke, at der simpelthen er en kultur her på stedet, når det gælder det at udvise konkret hørehensyn. Man er vant til, at der bliver undersøgt, om alle kan høre, inden man går i gang, fortæller Iben Tolstrup. Interessen for de hørehæmmede viste sig også tydeligt, da vi havde besøg af landsdelspræsten i foråret i forbindelse med gudstjenesten med særligt hørehensyn. Her var der stor opbakning til, at det skulle blive en god

dag. Menighedsrådet lagde som noget helt selvfølgeligt stort engagement i forberedelserne. Det var dejligt at se, fortæller Iben Tolstrup.

Opslaget

Da nu menigheden søgte ny præst (Det blev jo så mig), så var jeg meget imponeret over, at man havde taget det ønske med om, at den nye præst også skulle være kontaktpæst ligesom min forgænger. Hørenedsættelse er et usynligt problem, og det overses alt for ofte. Men det blev ikke overset, da menighedsrådet og menighedens søgte præst. Det kunne andre menighedsråd godt lære noget af, siger Iben Tolstrup. Senere erfarede jeg, at der faktisk er flere her i provstiet og stiftet, som tænker på de hørehæmmede. Bl.a. nemlig både provst og biskop!

Et rigtig godt råd

Det betyder, at der har været et stort forarbejde i gang, inden jeg kom til stedet. Den tidligere præst Poul Lilleør har sammen med provst og biskop arbejdet for at man kunne få kontaktpæsteembedet ind som en del af stillingsnormeringen. Derved har man så at sige ”slået to fluer med to smæk”. Kontaktpæstehvervet har lige været det, der skulle til for at man kunne bevare sognepræstestillingen, som ellers stod i fare for at blive slået sammen med andre sogne. I den forbindelse har man så valgt at prioritere arbejdet for de hørehæmmede i provstiet – og man har samtidig bevaret sognepræsteembedet. Et godt råd, der hermed er givet videre til andre steder i landet, hvor sammenlægninger truer med at reducere antallet af præster! Der er en opgave m.h.t. de hørehæmmede som kan løftes på denne måde, slutter Iben Tolstrup.

GEORGIA HARKNESS: EN FORNYET EVANGELIKAL LIBERALER

AV TONE STANGELAND KAUFMAN
TONE.S.KAUFMAN@MF.NO

Jeg vil tro at det ikke er så mange av dere som leser Luthersk Kirketidende, som kjenner til Georgia Harkness (1891–1974). Likevel har kanskje noen sett navnet hennes i forbifarten i forbindelse med en salme. Hun er nemlig kvinnen bak sangen ”Rop det ut med hjertets jubel”. Georgia er en kvinne som har satt spor selv om de ikke er så tydelige for mange av oss, som de kunne ha vært. Kanskje er hun en av de mest neglisjerte og glemte amerikanske teologene fra det forrige århundre. Hun var også en kvinnelig pioner og tidlig feminist i amerikansk teologi. Blant annet var hun den første kvinne som fikk undervise teologi på seminary-/universitetsnivå, og hun var en av forkjemperne for ordinasjon av kvinner i metodistkirka. Intellektuelt var hun brilliant og skarp, og hun forholdt seg til stjerne-teologene i sin samtid. Og samtidig som det var viktig for henne å skrive slik at vanlige folk forsto.

Hennes spiritualitet var dypt rotfestet i kampen for sosial rettferdighet samtidig som hun var opptatt av mystikk og bønn. Hun kjempet mot rasisme, atomvåpen (Ja, hun var overbevist pasifist), økonomisk urettferdighet og diskriminering av alle slag, og hun satte immigrasjonstematikk på kartet allerede lenge før vi i Europa opplevde noen flyktningestrøm som den vi har sett begynnelsen på i 2015. Georgia ønsket å vise *American liberal protestantism* (som på noen måte kan sammenlignes med de teologisk liberale i Norden og forkjemperne for folkekirkens åpenhet) skattene i mystikken og i et fordypet bønneliv. Georgia passet på ingen måte inn i de eksisterende kategoriene som fantes i amerikansk kirkeliv på den tida, og det kan ha bidratt til

hennes opplevelse av sosialt og kirkelig utenfor-skap. Selv ble jeg overrasket da jeg hørte om henne for første gang i et foredrag for et par år siden og samtidig oppdaget at det er hun som har skrevet den kjente misjonssalmen ”Rop det ut med hjertets jubel”, som for meg hører hjemme i en annen kontekst enn i liberalteologiens vugge (snarere på de norske bedehusene blant det mer konservative misjonsfolket og i frikirkeligheten). Kanskje er det nok et tegn på at Georgia sprenge kategoriene og vanskelig lot seg plassere i bås. Hun kalte for eksempel seg selv ”en evangelikal liberaler”. I sak var hun en forløper for flere av Korsveibevegelsens anliggender her i Norge og Skandinavia, selv om jeg tviler på at noen der har hørt om henne. Jeg hadde det i alle fall ikke inntil for noen få år siden da jeg hørte et foredrag om henne av Jospeh D. Driskill.¹

Georgia opplevde både diskriminering og forbigåelse i jobbsammenheng (trolig fordi hun var kvinne), sosial ensomhet og sviktende helse i perioder. En av hennes kolleger sa at å prate med henne kunne oppleves som å snakke med noen som konstant hadde tannverk, som å samtale med noen i konstant smerte. Når vi leser hennes beskrivelser av sin situasjon i dag, er det mange likhetstrekk med alvorlig depresjon. Hun opplevde et personlig mørke som hun sammenlignet med Johannes av Korsets ”Dark night of the soul”, og for henne ble den mystiske litteraturen en kilde for egen tro og spiritualitet. En sommer da hun sliten kom hjem til foreldrenes hus for å prøve å finne ro og hvile, gikk hun en kveld en tur fordi hun som vanlig ikke fikk sove. Den kvelden opplevde hun Guds helende kraft i

naturen i kveldens stille skjønnhet – kanskje som lyden av en *skjør stillhet*, som profeten Elia fikk erfare (i ny norsk oversettelse, vel å merke).

Kort tid etter ble hun av sin kjære pastor, som hun selv uttrykte det, introdusert for Verna, en annen singel kvinne, som inviterte henne hjem til seg på te. De to kom godt overens, og Georgia opplevde at Verna aksepterte og var glad i henne slik hun var. Mye tyder på at møtet med Gud i hagen og relasjonen til Verna ble to viktige vendepunkt for Georgia. Hun og Verna flyttet sammen, og de bodde sammen i 33 år. Om det var et kjærlighetsforhold mellom dem, vet vi ikke sikkert, men forut for sin tid som hun var, mente Georgia at kjærlighetsforhold mellom likekjønnede ville bli godtatt i fremtiden.

Georgia fikk aldri noen strålende helse; hun slet stadig med å være det hun kalte en ”sensitiv

kristen”; disponert for depresjon ville trolig vi sagt i vår tid. Hun briljerte heller ikke på den sosiale arenaen, og hun levde på mange vis et liv i utenforskap. Likevel hadde hun energi nok til å greie å arbeide, som hun selv skrev, men stort mer overskudd var det ikke å oppveie. Likevel kan det synes som om Georgia fikk erfare den rause Gud og den rause kjærligheten hos et annet menneske midt i det kompakte mørket hun befant seg i.

¹ Denne teksten er inspirert av Josph D. Drisill's artikkel ”Georgia Harkness: A Chastened Liberal Spirituality for the Mainline Protestant Church” i *Spiritus: A Journal of Christian Spirituality* (2014). Vol14.1:16–34. Tittelen er basert på hennes egen selvforståelse, ”renewed evangelical liberal”. Se s 20 i nevnte artikkel.

luther

Harald Hegstad
GUD, VERDEN OG HÅPET
INNFØRING I KRISTEN DOGMATIKK
379,-

Hvem er Jesus Kristus? Hva betyr det at mennesket er skapt i Guds bilde? Hva kjennetegner det kristne fellesskapet? Dette er bare noen av de spørsmålene en grunnbok i dogmatikk forsøker å besvare. Boken behandler de

ulike temaene med utgangspunkt i Bibelen, redegjør for hvordan kirkens lære har blitt formulert gjennom historien og drøfter hvordan kristen tro best kan formuleres i dag.

Boken tar utgangspunkt i luthersk kirkelig tradisjon, men i større grad enn tidligere fremstillinger reflekterer boken over dagens økumeniske situasjon. Alle som vil ta et dypdykk i kristen tro, vil ha stor glede av boken.

Denne boken er et viktig og solid bidrag til studiet i dogmatikk. Boken anbefales som en oppdatert og gjennomarbeidet innføring i hovedtrekkene i kristen tro og lære.

Jan-Olav Henriksen, professor i systematisk teologi, Det teologiske Menighetsfakultet.

Gud, verden og håpet gir en god innføring i hva evangelisk-luthersk kristen tro kan være i dagens norske kontekst: Klart strukturert, godt valgte problemstillinger, rik på troens forankring i Skriften og informert av nyere økumenikk. Et godt valg for førsteårsstudenter i teologi/religion eller andre med interesse for skoloring til kirkelig tjeneste.

Gunnar Innerdal, førsteamanuensis i systematisk teologi, NLA Høgskolen

www.lutherforlag.no

Å VÅGE Å VÆRE EN KIRKE FOR, MED OG AV ALLE – DEL II

AV SPESIALPREST TOR IVAR TORGAUTEN
TT739@KIRKEN.NO

INNLEDNING

Et kristent fellesskap er annerledes enn andre fellesskap. I kirkens fellesskap er alle likeverdige lemmer selv om vi er forskjellige. Og de som synes å være svakest, nettopp de er nødvendige. De som er mindre ære verd, de gis desto større ære. Dette er kirkens kjennetegn i verden og skal kunne sees og oppleves. Lokalkirkens gudstjenester skal være synlig tegn på dette fellesskapet. Kirkens trosopplæring er et treningssted for en kirke med alle, hvor barn og unge lærer opp til å praktisere det totale likeverd i tro og liv. Å være en kirke for, med og av alle hører med til kirkens oppdrag.

DÅPEN SOM KONSTITUERENDE FOR EN KIRKE MED ALLE

Kirkens fellesskap er et fellesskap som består av alle som er døpt med den kristne dåp, i Faderens, Sønnens og Den hellige ånds navn. Dåpen i den treenige Guds navn forener den dømte med Jesus samtidig som den dømte settes inn i fellesskapet med de andre dømte. Etter at dåpskandidaten er døpt i den treenige Guds navn, bekrefter liturgen *"Den allmektige Gud har nå gitt deg sin Hellige Ånd, gjort deg til sitt barn og tatt deg inn i sin troende menighet. Gud styrke deg med sin nåde til det evige liv. Fred være med deg."*¹ I dåpen konstitueres derfor kirkens fellesskap, og gir alle dømte like rettigheter.

Dåpsteologien og dåpsliturgien legger derfor premisset for kirkens fellesskap. Tilhørigheten i dåpen binder Guds folk sammen i et unikt fellesskap. Har vi del i Jesus, har vi også automatisk fellesskap med hverandre. De dømte er søsken,

med fulle rettigheter. Her deltar alle på like vilkår, uavhengig av funksjonsevne. Mennesker med utviklingshemning eller nedsatt funksjonsevne har derfor sin rettmessige plass, midt i kirkens fellesskap. På tross av store forskjeller i meninger, utrustning, sosial status, funksjonsevne, behov, smak osv. er vi søsken i troen på Jesus Kristus. Vi er ett legeme, hvor alle har sin rettmessige plass og er nødvendige lemmer.

*"Slik kroppen er én selv om den har mange lemmer, og alle lemmene utgjør én kropp enda de er mange, slik er det også med Kristus. For med én Ånd ble vi alle døpt til å være én kropp, enten vi er jøder eller grekere, slaver eller frie, og alle fikk vi én Ånd å drikke. For kroppen består ikke av én kroppsdel, men av mange."*²

Tiden er inne for å ta et oppgjør med vår fellesskapspraksis. Kirkenes Verdensråd sier at en kirke hvor mennesker med nedsatt funksjonsevne ikke deltar, blir selv en kirke med funksjonsnedsettelse. Dette handler ikke om barmhjertighet eller snillisme, men om kirkens oppdrag og forpliktelse. Som vi har nevnt, handler det om rettigheter som gis i dåpen, samtidig som det handler om at mennesker med nedsatt funksjonsevne er helt nødvendige lemmer om kirken skal vokse. Deres tilstedeværelse og deres bidrag inn i fellesskapet er helt nødvendig om kirken skal være et levende fellesskap i verden.

LEGEMETANKE OG FELLESKAPSFORSTÅELSE

Som en konsekvens av dåpsteologien følger forståelsen av menigheten som Kristi kropp, eller Kristi legeme. Slik vi forstår Paulus, beskrives en

kristen menighet som et fellesskap hvor alle lemmene får like muligheter til å delta med hele seg, og hvor alle blir regnet med som helt nødvendige lemmer. Dette er definisjonen på et kristent fellesskap.

*”Men nå har Gud gitt hvert enkelt lem sin plass på kroppen slik han ville det. Hvis det hele var én kroppsdel, hvor ble det da av kroppen? Men nå er det mange kroppsdel, men bare én kropp. Øyet kan ikke si til hånden: ’Jeg trenger deg ikke,’ eller hodet til føttene: ’Jeg har ikke bruk for dere.’ Tvert imot! De delene av kroppen som synes å være svakest, nettopp de er nødvendige. De kroppsdelene som vi synes er mindre ære verdt, dem gir vi desto større ære. Og de delene vi føler skam ved, kler vi desto mer sømmelig; de andre trenger det ikke. Men nå har Gud satt sammen kroppen slik at det som mangler ære, får mye ære, for at det ikke skal bli splittelse i kroppen, men alle lemmene ha samme omsorg for hverandre. For om ett lem lider, lider alle de andre med. Og om ett lem blir bedret, gleder alle de andre seg.”*²³

Paulus snur vår fellesskapstenkning på hodet. Det er nettopp de som synes å være svakest, som er nødvendige. Merk ordet synes! I vår tradisjon er de vi opplever som vise, kloke, og de med de synlige ressursene, som oppleves som de nødvendige. Snur vi vår fellesskapsforståelse på hodet slik at det blir de som synes svakest, som blir orienteringspunktet og premissleverandøren for kirken fellesskap, tror vi resultatet blir en levende kirke med, for og av absolutt alle. I en kirke som tar utgangspunkt i den svake, er det alltid plass til den kloke og vise, men en kirke som tar utgangspunktet i den vise og kloke, er det ikke så sikkert at det er plass for den som synes svak.

Egentlig er det helt uforståelig at en kirke som har lest Paulus ord om legemetanken, har klusset skikkelig til og ofte gjort det stikk motsatte, hegnet om dem som synes å være de sterkeste. Konsekvensen av en slik prioritering merkes. Forståelig nok oppleves mange av de kirkelige fellesskap som kjedelige. Det letes etter svar på hvorfor så mange ikke kommer til kirkene våre, og teoriene er mange. Vi mener hovedproblemet ligger opp i dagen. Når mennesker med utviklingshemning og nedsatt funksjonsevne hen-

vises til forgården, og ikke blir en del av menighetens hovedforsamling, blir fellesskapet fargeløst. En kirke hvor de viktigste og mest nødvendige lemmer ikke er med, får nedsatt funksjonsevne.

I legemetanken ligger tre grunnprinsipper: Det er Gud som gir veksten; alle er like nødvendige; alle er avhengig av hverandre, og de som synes å være svakest, er nettopp de som er nødvendige. Vi trenger hverandre og står i et likeverdig forhold til hverandre. Her hjelper professoren og den utviklingshemmede hverandre, hver på sin måte, ut fra hva den andre trenger. Slik bygges fellesskapet opp. Alle er like verdifulle, og like nødvendige. Hvem som er hjelperen og hvem som får hjelp, varierer hele tiden. Det er det som gjør dette fellesskapet så spennende.

I et sant kristent fellesskap deltar alle lemmene, uavhengig av funksjonsevne. Dette er et ufravikelig prinsipp om vi skal være tro mot dåpsteologien og læren om Kristi kropp. Et menighetsfellesskap som tydelig er tilrettelagt bare for noen av menighetens døpte, er i praksis et fellesskap på avveier.

EN RESSURS

Gud har gitt sin skapning i oppdrag å forvalte det Gud har skapt, noe som også innebærer å forvalte de gaver og de ressurser vi har fått. Igjen møter vi fordommer i forhold til mennesker med utviklingshemning. Menighetene ser ikke den ressurspersonen et menneske med utviklingshemning er. Menigheten ser ofte bare utviklingshemningen. Ut i fra dette bilde danner de seg et inntrykk av personen. Det er en svært begrenset synsvidde i diagnosebrillene. Gjennom disse brillene mister en helheten av syne. Det er stort behov for å legge inn en ekstra bønn i kirkebønnen: ”Herre åpne opp min øyne, slik at jeg ser den ressurs Tor, Elisabeth, Jørgen, Torunn og Kari er!” Mange er blitt overrasket.

Når vi derimot ser Tor, Elisabeth, Jørgen, Torunn og Kari med øynene åpne, ser vi inn i et mangfold med fargerike menneske. Vi ser de mange ressursene og talentene som mennesker med utviklingshemning bærer med seg, som vi ofte overser og ikke regner med. Trastad sam-

linger utenfor Harstad er en sterk synliggjøring av hva som kan forløses når mennesker som ble betegnet som ”ikke utviklingsdyktig”, får mulighet til å ta sine evner og gaver i bruk. Trastad samlinger er en utstilling av arbeider gjort av beboerne ved tidligere Trasta gård, eller Nord-Norges Åndssvakehjem som det den gang het.

Gud har skapt oss med et mangfold av ressurser som bare venter på å bli tatt i bruk. Et kjennetegn på den kristne kirke er at alle i fellesskapet hjelpes til å ta i bruk sine ressurser. Her gis alle mulighet for å blomstre på sin særskilte måte, til glede for hele fellesskapet. Noen trenger bare mer bistand enn andre for å kunne blomstre. Men når en først kommer i full blomst, blir det til stor glede for hele fellesskapet.

Det gjør noe med oss når vi får ta i bruk våre ressurser. Det skaper verdighet og gir livskvalitet. Å oppleve at noen trenger meg, gir en sunn og god selvfølelse. Menighetene er som oftest mye rikere på ressurser enn en tenker.

NÅDEGAVER

Gud gir oss ressurser og talenter som vi skal forvalte; samtidig utruker han oss med nådegaver. Her er det heller ikke forskjell på oss. Den hellige ånd utruker oss med nådegaver helt uavhengig av de begrensinger vi setter. Nådegavene gis ikke etter menneskelige kvalifikasjoner, men når og hvor Gud vil, og ut fra hva som er tjenlig. Gud bruker like mye ”den som går for å være uforstandig og svak” i verden, som bærere av nådegavene. Nådegavene er et Guds under og ikke noen som vi fortjener fordi vi har vært flinke. Her stiller vi alle likt, Gud utruker og vi er bærere av gavene.

”Og det var han som ga noen til å være apostler, noen til profeter, noen til evangelister og noen til hyrder og lærere, for å utruste de hellige til tjeneste så Kristi kropp bygges opp, inntil vi alle når fram til enbeten i troen på Guds Sønn og i kjennskapet til ham og blir det modne mennesket som er fullvoksen og har hele Kristi fylde.”²⁴

Mennesker med utviklingshemning er ikke tilskuere til menighetens liv, men er med midt i menigheten, som aktive og nødvendige lemmer. Jeg har møtt mange mennesker med utviklings-

hemning som så tydelig er blitt utrustet med nådegaver. Av og til undrer jeg meg på om Ånden gir en særskilt åndsgave til det ”bare å være med hele seg” og spre glede og velsignelse til dem de møter. Jeg har truffet flere som har en slik utstråling og er på en slik måte at det sprer glede og velsignelse rundt seg. Noen må ha en særskilt omsorgsgave. Raskt kommer spørsmålet; ”Du lei deg?” Og de venter selvsagt svar. Andre har en egen oppmuntringsgave. Ho hadde alltid noe godt å si, og takket så å si under alle forhold. ”Du flink prest du,” selv om ikke alt hadde gått etter planen. Menighetene trenger disse gavene, de er som limet som holder menigheten sammen.

Jeg blir stille og ydmyk, i denne vedvarende læringsprosessen. Vi trenger hverandre; det er behov for oss alle. Sammen skal vi danne fellesskap med alle.

Å GI ROM FOR ALLE

Sammen skal vi feire gudstjeneste i Guds hus, i fellesskap med hverandre. Det blir en selvmotsigelse om denne gudstjenesten bare skal være for noen, med et begrenset trosuttrykk. Når fellesskapet lukkes for noen, og bare noen får sette kirkens dagsorden, snevres troens mangfoldige uttrykk inn.

Guds hus er møtestedet mellom den hellige Gud og oss mennesker, mellom Gud og dem som er døpt i den treenige Guds navn. Her er det ingen forskjell av noen art. Det finnes ikke noe annet sted på vår jord, hvor vi mennesker er mer like i vår hjelpeløshet. Det er Gud som må gripe inn. Det er han som må handle om vi i det hele tatt skal kunne tro og leve det kristne livet.

Av mennesker med utviklingshemning har jeg lært at fellesskap og gudstjeneste er noe vi gjør sammen; vi gjør det i fellesskap. Og troen lever vi i fellesskap med hverandre. Her støtter og utfyller vi hverandre, alt etter hva vi trenger. Det er normalt at vi sitter ved siden av hverandre og bistår hverandre. Det er normalt at vi går sammen til nattverden. Det er normalt at vi sørger for hverandre. Troen er noe mer enn å framsi en trosbekjennelse; den er et liv å leve. Den leves i fellesskap med Jesus og med hverandre.

Kirken er satt til å bære frukt i verden, kjær-

lighetens frukt, en kjærlighet som sees. Det er på kjærligheten kirken kjennes i verden. Ut fra Jesu undervisning er den innbyrdes kjærligheten mellom kristne kjennetegnet på en kristne menighet. "Kjærlighet der sees" het en liten dansk bok, skrevet av Francis A. Schæffer på syttitallet. Denne lille boken har et sterkt og klart budskap. Schæffer ser på kjærligheten som både et "test-spørsmål" på kristent liv og som en frukt som bekrefter at Jesus har tatt bolig i den kristne menighet.

*"Et nytt bud gir jeg dere: Dere skal elske hverandre. Som jeg har elsket dere, skal dere elske hverandre. Ved dette skal alle forstå at dere er mine disipler: at dere har kjærlighet til hverandre."*⁵

UTBLIKK

En sann kristen kirke er en kirke for, med og av alle mennesker som er døpt i den treenige Guds navn. I denne kirke har alle døpte, uavhengig av funksjonsevne, en rettmessig plass. Dette er kirkens basis og må være utgangspunktet både i de fagteologiske disipliner og i den praktiske teologien. En kirke for, med og av alle er ikke et arbeid for noe spesielt interesserte, men hele kirkens ansvar. Dette må også prege og gjennomsyre alt kirkens arbeid. Det er på denne måten kirken vokser.

Mennesker med utviklingshemning hører hjemme midt i kirkens fellesskap som fullverdige lemmer og bidragsyttere, ikke som annenrangs medlemmer utenfor storfellesskapet, som noen vi tar oss av og inkluderer i et tilrettelagt fellesskap. Som kirke er vi forpliktet til å gå linjen helt ut, noe som i praksis vil si å gi mennesker med utviklingshemning fullverdig "legemeskap" i alt kirkens liv. Noe annet vil være en teologisk selv-motsigelse. Dette vil ikke si at vi skal slutte med de tilrettelagte tilbud. Her er det viktig å ha to tanker i hodet på én gang. Samtidig som vi har

de tilrettelagte tilbud, må kirkens dører åpnes på vidt gap, og det må ropes ut klart og tydelig: "Kom for alt er nå endelig gjort ferdig; sammen skal vi leve troen." Kanskje er dette kirkens største snuoperasjon siden reformasjonen. I denne snuoperasjon er vi avhengig av mennesker med utviklingshemning som veiledere.

Del I og Del II av "Å våge å være en kirke for, med og av alle" er en omarbeidet utgave av artikkelen "Handicappede – kirkens veiledere" som ble publisert i *Dansk Tidsskrift for Teologi og Kirke* 02/2014.

LITTERATURLISTE:

- Sølvi Dahle og Tor Ivar Torgauten. Helt med! I samme fellesskap uavhengig av funksjonsevne. Gyldendal forlag 2015. ISBN 978-82-05-48687-4.
- Tor Ivar Torgauten. Dåpsopplæring for mennesker med utviklingshemning. Nødvendige bærebjelker i en trosopplæring I: Prismet 2003, s 267–273.
- Tor Ivar Torgauten. Sammen skal vi bygge menighet. Når mennesker med utviklingshemning blir kirkens veiledere. Verbum forlag. 2006. Oslo.
- Tor Ivar Torgauten. (redaktør) I samme fellesskap. Håndbok i inkluderende konfirmanntarbeid. Trosopplæring i praksis. IKO forlag. 2009. Oslo. ISBN 978-82-8249-007-8.
- Kirkeårets fortellingstekster I og II. Fra advent til påsketiden. Fra Kristi himmelfartsdag til siste søndag i kirkeåret. IKO forlag 2011 og 2012.
- Tor Ivar Torgauten. Inkludering. Gud gir – vi deler med absolutt alle. Tema nr. 11 i OM-heftene. Veiledning til trosopplæreren. 2013. Lastes ned fra www.verktoykassa.no.

¹ Gudstjeneste for Den norske kirke 3.10.

² 1 Kor 12,12–14.

³ 1 Kor 12,18–26.

⁴ Ef 4,12.

⁵ Joh 13.34–35.

SPLITTELSE OG BEKJENNELSE

AV RAGNAR ANDERSEN, PASTOR, PH. D.
RAGNAR.ANDERSEN@COMBITEL.NO

I en kirke som kaller seg evangelisk-luthersk, må det være av interesse å merke seg at *Luther* som reformator ikke deler det fleksible synet på ekteskapsinstitusjonen, som mange nå målbærer, men han griper tilbake til Bibelen. *Urhistorien, evangeliene og apostlenes lære er normative for ekteskapsforståelsen*. I "Wider Hans Worst" (1541) legger Luther vekt på at det *uforandrede* ekteskapet er kjennetegn på den sanne kirke. La oss høre: "For det åttende kan ingen benekte at vi roser og priser ektestanden som en gudgitt, vel-signet og velbehagelig skapelse og ordning, gitt til livsfrukt og mot kjødelig utukt. Den er ikke noe nytt som vi har funnet på. Heller ikke er bruken av ektestanden uttenkt av oss på ny; langt mindre har vi som nye lærere forbudt den. Men slik som Gud fra begynnelsen har skapt den, som Kristus har stadfestet den, og som apostlene og den gamle kirke har æret den og undervist om den, i denne gamle regel og Guds ordning er vi blitt værende, og da er vi i overensstemmelse med den gamle kirke, ja vi er nettopp rette lemmer på den. Så en ser her hvordan papistene igjen falskelig anklager oss for å komme med noe nytt." (Oversatt etter WA 51, 483)

Harald Hegstad gjentar i LK 3/2016 at han ser på uenighet om synet på gjengifte for den uskyldige part som en parallell til uenighet om homoseksuelt samliv. Jeg har i boka "De to skal være ett" (2014) argumentert for det strengere synet på gjengifte, men sier også at mennesker med samme tillit til Bibelen kan ha ulike tolkninger av Matt 19,9. Samtidig advarer jeg mot å gå til det skritt å gifte seg igjen på grunnlag av en tolkning som andre bestrider. Fører denne eksegetis-

ke uenigheten til ulik praksis, er det djupt problematisk. Men jeg undrer meg over at Hegstad ikke vil se forskjellen mellom på den ene side en eksegetisk begrunnet uenighet om tolkningen av Jesu ord i Matt 19 og på den andre side en prinsipiell uenighet om vi kan sette Bibelens for-dømmelse av homoseksuell omgang til side eller ikke.

Hegstad har nok rett i at vi alle vil påberope oss Bibelen. Men jeg etterlyste i LK 1/2016 ikke en subjektiv intensjon om å være tro mot Bibelen slik en selv oppfater dens budskap, men en bestemt *grunnholdning til Bibelens autoritet*. Mye av dagens teologi er tradisjons- og ideologikritisk, i virkeligheten ut fra en samtidsideologi. Mange tror at de må separere budskapet i Skriften fra tidsbestemte og undertrykkende ideologier. Konkrete skriftord blir satt til side til fordel for slutninger ut fra overordnede perspektiv, eventuelt perspektiv en skal være blitt oppmerksom på gjennom empirien og samtidskonteksten. Dette fører til slutninger som aldri kan verifiseres, men som derimot kan *falsifiseres* så sant Bibelen er Guds ord og ikke motsier seg selv.

Bispemøtets flertall (BM 16/13) demonstrerer dette når de særlig ved bruk av ordet i 1 Mos 2,18 om at det ikke er godt for mennesket å være alene, og Jesu ord om kjærlighet til Gud og medmennesker som lovens største bud trekker den slutning at to av samme kjønn må kunne leve sammen i ekteskap. De mener "at det ikke er tilstrekkelig grunnlag for at enkeltutsegn med avvising av homofilt samliv kan overprøve andre hensyn, og da særlig betydningen av at mennesker er skapt til å leve i relasjon til andre, noe som

ikke minst kommer til uttrykk i kjærlighetsbudet”.

Dette handler ikke om en ny tolkning av apostolens lære, men om en ny holdning til deres autoritet. Hvis ikke Paulus har vetorett mot mer eller mindre velmente resonnementer om kjærlighet og samliv, hvordan kan han da være normativ når han forkynner evangeliet? Er det ikke sant som apostelen sier, at homoseksuell omgang er en synd som stenger ute fra Guds rike om en ikke vender om, hvordan kan teologene da si noe sikkert og normativt ut fra Bibelen overhodet? ”Far ikke vill!” formaner Paulus i denne sammenheng. Se 1 Kor 6,9f! Det er usigelig sårt når en kirke gir støtte til en livsførsel som kaller på Guds dom.

Når *Jesus selv* gjennom apostelen Johannes på Patmos visiterer de sju menighetene i Lilleasia, ber han dem ikke finne ordninger for samspill mellom retninger eller fredelig sameksistens mellom konservative og liberale, men han refser englene for menighetene i Pergamum og Tyatira fordi de ikke har tatt det nødvendige oppgjøret med dem som forsvarer religionsblanding og seksuell synd. Dette var dypt splittede menigheter som ikke kunne stå sammen om evangeliet, verken innad eller utad.

En slik situasjon av splittelse krever ikke diplo-

mati, men *bekjennelse, læretukt og kirketukt*. Løgnen splitter, men det gjør også sannheten. Jesus er tindrende klar på at han setter skille mellom mennesker. Han erklærer at han hater nikolaitenes gjerninger (Åp 2,6), og vi skjønner av sendebrevne at disse gjerningene er religionsblanding og utukt, synd mot det første og det sjette bud. Døperen Johannes ga sitt liv for oppgjøret med Herodes Antipas som hadde giftet seg med sin brors kone. Utukt krevet kirketukt, som også 1 Kor 5 viser, der Paulus krever den strengeste kirketukt mot horkaren i Korint.

Hegstad vil stå sammen på tvers av uenighet og mener å kunne støtte seg til *Augustana 7*. Et stykke på veg kan det minne om Melanchthon under riksdagen i 1530. For ham sto den ytre kirkesplittelsen som en katastrofe. Og han var opptatt av hvor langt han kunne strekke seg for å unngå den. Han prøvde i det lengste å tro at partene var enige om evangeliets lære, men han måtte innse at det ikke stemte. Da han konsiperte den sjuende artikkelen i Augustana, håpet han at uenigheten med de romersk-katolske ikke handlet om evangeliet, men etter lang tautrekking under riksdagen måtte han si seg enig med Luther i at et kompromiss var umulig. Den ytre kirke var splittet. Å benekte det ville være å stryke bekjennelsen.

luther

G.K. Chesterton

DET EVIGE MENNESKE

Oversettelse: Sigrund Undset

329,-

Hva er det, om noe, som gjør et menneske til et menneske? Dette er spørsmålet G.K. Chesterton starter med i sin klassiske oppdagelsesreise i menneskehetens historie. Chesterton var britisk journalist og forfatter, og er i Norge mest kjent for historien om Father Brown. Forfatterens fortellerstil er på samme tid enkel og morsom, tankevekkende og dypsinndig. C.S Lewis forteller i sin selvbiografi "Tatt av gleden" (Luther 2007) at "Det evige menneske" bidro til hans omvendelse. **Sigrund Undset** oversatte boken i 1931, og utgaven som nå foreligger er en modernisert versjon av Undsets opprinnelige oversettelse. **Trond Berg Eriksen, professor i idéhistorie**, har skrevet forordet.

www.lutherforlag.no

SVAR TIL HARALD HEGSTAD

AV KNUT ALFSVÅG, JOACHIM GRÜN, SVERRE LANGELAND OG DAG ØIVIND ØSTERENG

TROENS OPPDRAGELSE

Vi og mange med oss er overbevist om at det Bibelen og den kristne kirke har lært om mann, kvinne og barn, er del av troens helhet. Derfor ønsker vi å kunne opplære, formane, veilede og oppdra (2 Tim 3,16), oss selv og den neste generasjon i denne troen. Den nye samlivslæren vil ikke det. Derfor kan den klassiske og den nye lære ikke undervises og etterleves i én og samme menighet. Hvis vi skulle blande lære og vranglære, så vil våre menigheter bli åndelige lunkne (Åp 3,15–17). Vi ber om at vår og kirkens klassiske teologi anerkjennes ved at de menighetene som velger den, får kirkerettslig legitimitet til å kunne praktisere den.

EVANGELIET

Du vektlegger med CA 7 at det som forener en luthersk kirke, er enhet i evangeliets lære og sakramentenes forvaltning. Det slutter vi oss til. Men hver generasjon må kjempe på nytt, slik allerede de første gjorde det, om hva evangeliet virkelig er, for å bevares fra det Bibelen kaller et falskt eller et annet evangelium. Vi er av den overbevisning at alt Jesus forkynte, er del av evangeliet, og at samlivslæren er hos ham en del av dets helhet, som Jesus selv bekrefter ved å definere ekteskapet i Matt 19,4–6.

Vi er takknemlige for at du – mot antinomismen – bekrefter lovens varige betydning for sann evangelieforkynnelse. Det gjelder også seksualiteten og det 6. bud. Vi er sikkert enige om at evangeliet om vår frelse og Guds nåde gjelder selv om vi er syndere, og at syndene skal bekjennes og at tilsagn om syndenes forlatelse kan erfares, som kanskje vårt mest konkrete møte med evangeliet. I alle menigheter som gir rom for den nye vranglæren, vil det stenges for evangeliets tilsagn

når det gjelder dette samlivet, og dermed vil evangeliets konkrete tilgivelse ikke kunne lyde. Derfor kan den klassiske lære om synd og skriftemålets absolusjon ikke praktiseres sammen med den nye vranglæren i én og samme menighet. Vi ber om at vår og kirkens klassiske teologi anerkjennes konkret ved å gi den legitimitet til å kunne praktiseres i menigheter som velger den.

SYND OG VELSIGELSE

Vi forstår deg slik at du argumenterer for at i og mellom DnK og andre kirkesamfunn så har det alltid vært ulik teologi om hva som betraktes som synd, og at vi i dag og i historien ofte har kunnet leve sammen uten at det har skapt store splittelser. Det stemmer, men gjelder det også samlivsetikken?

Du mener det å velsigne gjengiftede kan sammenlignes med å velsigne homofile. I begge tilfellene anser noen det som synd og andre som ikke. Jesus selv åpner imidlertid selv for en betinget mulighet for å skilles. Kirkene har aldri helt utelukket skilsmisse og betinget praksis for gjengifte, og derfor er det blitt et adiaforon. Å giftes igjen er i Bibelen heller aldri omtalt som en handling som kan utestenges fra Guds rike slik samkjønnet samliv omtales i 1 Kor 6,9. De skismatiske konsekvensene som kirkesamfunnene overalt allerede lider under ved å avsanne synd, kan heller ikke sammenlignes med de spenningene vi har hatt og har rundt gjengifte. Det som er forskjellig, bør ikke kalles likt.

Vår og den neste generasjonen kan ikke i én og samme menighet oppdras og leve med en motstridende pastoral praksis. Den nye læren fører til å velsigne i Guds navn, hvor man i de klassiske menighetene praktiserer syndsforlatelse. Derfor ber vi om at vår – og kirkens – klassiske teologi

anerkjennes konkret, ved å gi den legitimitet til beskyttet å kunne praktisere det i menigheter som velger den.

VRANGLÆREN OG MENIGHETENS LIKEVERDIG TILSYN

Vranglære foreligger etter vår oppfatning der etablert, bibelsk begrunnet og økumenisk kirkelære forsøkes å bli erstattet av alternative læreoppfatninger uten bibelsk begrunnelse.

Idet den nye lære om samlivet innføres som liturgi, foreligger vranglæren, og den har alltid splittet kirkene innad og kirkesamfunnene seg imellom. Mekane Yesus-kirkens brudd med Svenska kyrkan på grunn av samkjønnet vigsel viser hvilken kirkesplittende sprengkraft det er i denne saken. Den nye læren om samliv og ekte-skap har ført til omfattende splittelse i kirkesamfunn som står oss nær, som f.eks. den største lutherske kirke i Nord-Amerika (ELCA) og den anglikanske kirke. Hvordan kan vi unngå en liknende splittelse i vår kirke? Ved å skjelve mellom splittelse på kirkesamfunnsnivå og menighetsnivå! Vi er sammen med deg om å bevare den enhet i DnK, som fortsatt er mulig. Så lenge man ikke tenker katolsk om kirkens enhet, men luthersk, kan man finne pragmatiske løsninger hvis man vil. Etter at bispemøtet ikke kunne bevare enheten i læren som kirkesamfunn, må nå menigheten kirkerettslig få lov å samle seg om læren. Hvis kirkens ledelse vegrer seg for å gi menighetene denne retten, da vil den erstatte læreenhet med ordningsenhet, Vi savner fokus på lekfolket og menighetene hos deg og biskopene. Hvis menighetene ikke bare skal forvaltes av en betalt prest, men bygges sammen med lekfolket, da trenger man tilliten til hverandre, og lære-enheten er nødvendig for tilliten.

Man kan forstå deg slik at alle menighetene skulle tvinges til å måtte anerkjenne begge motstridene læreoppfatninger som like sanne, bare at de ansatte får lov til å mene sitt og ikke tvinges til å være med i vigslingshandlingen. Om motsatt lære må anerkjennes i alle menigheter, ville man til syvende og sist tvinge alle til å fortie læren om samlivet, og da måtte faktisk lekfolket og menighetene gi plass for den nye læren, noe som inne-

bærer at man ikke lenger har én lære om ekte-skapet. Da ville alle menighetene presses til ikke å kunne videreføre det mange av oss fortsatt er forpliktet til å gi videre som sann lære om mann, kvinne og barn. Myndige lekfolk og menigheter vil ikke la seg tvinge til det.

For mange av oss er det helt avgjørende å forkynne, veilede, formane og oppdra i en tro som inkluderer det Jesus og kirken har lært om ekte-skapet. Derfor anfektes vår samvittighet om vi må tie eller støtte at lære og vranglære læres samtidig i våre menigheter. Hvis BM og KM skulle presse oss til det og sågar til en felles vig-selsliturgi som da vil stryke det Bibelen entydig lærer om mann og kvinne, da kan vi ikke lenger forbli som prester og lekfolk i våre menigheter. Ellers ville vi bli medskyldige i den skyld for-tielsen ville påføre oss og DnK; ja, vi ville kunne bli skyldige i å forføre mennesker.

Selv om mange ikke kan forstå troens helhet på denne måten, at den også omfatter læren om samlivet, ber vi om følgende: Vennligst gi oss respekt for vår teologiske integritet og frihet til menighetene for selv å velge mellom lære og vranglære.

Hvis den nye og den klassiske læren skal kunne leve som likeverdige ved siden av hverandre, så må det skje ved at menigheter med hver sin lære-enhet lever ved siden av hverandre, og disse menighetene og deres prester må kunne ha supplerende åndelig tilsyn fra tilsynsmenn som støtter dem innad og utad. Vi har ikke tillit til at vrang-lærende biskoper vil og kan støtte klassisk tro-ende menigheter som i framtiden er og vil være meget utsatte. For å kunne få likeverdig legi-timitet trenger vi derfor tilsynsmenn som er anerkjente i kirken og opptrer utad som hyrder for prester og menigheter. Vi ber om et likeverdig tilsyn for menigheter!

Bare slik kan vi leve med motstridig lære under DnKs samme tak, for å bevare enheten som fortsatt er mulig å bevare.

Vi er takknemlige for din tidligere oppfordring til å "strekke seg langt for å finne ordninger som gjør det mulig å forbli i tjenesten", f.eks. gjennom å etablere ordninger for supplerende tilsyn".

FASTE OG BØNN

AV EYOLF BERG, PREST, SEKRETÆR I IVSS CHURCHEAR
EYOLF.KIRILL@NORDISKKATOLSK.NO

Faste er ikke det samme som askese og selvplaging. ”Stein i skoen” er en romersk middelalder-tenking som vi med god samvittighet skal glemme. Faste skal heller ikke gå på bekostning av liv og helse. Det er flere grupper som er unntatt fra krav om faste som innebærer å avstå fra visse typer mat: Barn (under 12 år), gravide, syke og eldre. Pave Benedikt XVI satte grensen for den siste gruppen til 60 år!

Den syrisk-ortodokse patriark Zakka Iwas I av Antiokia og hele Østen sendte ved inngangen til fastetiden 2008 ut et hyrdebrev der han gikk sterkt i rette med en fastetenking som ensidig fokuserte på avståelse fra mat. ”Du har en første plikt overfor Gud og deg selv, og det er å påse at det gudsbildet som er nedlagt i deg, ikke vansmekter. Du har plikt til å ta til deg den nødvendige næring for å sikre din helse. Selv ikke kjøtt skal du avstå fra, om din helse krever det. Det er i det hele tatt ikke sikkert at din faste skal bestå i avståelse fra mat. Om du skal avstå fra noe, kan det være at det er snakk om helt andre ting!” Hva dette andre skulle bestå av, sa han ikke noe om, annet enn at fasten skal omfatte alt det som hindrer deg i å konsentrere deg om å be – og da åpnes det i vårt moderne samfunn for en hel rekke ting. Hver og én av oss kan sikkert komme på både det ene og det andre.

Men med sin påpeking av sammenhengen

mellom bønn og faste satte patriark Zakka fingeren på selve hovedpunktet i enhver kristen fastetenking: Faste er å legge vekk alt som hindrer deg i å konsentrere deg om å be! Bønn og faste er to sider av samme sak. Å avstå fra visse typer mat bare for å avstå fra visse typer mat kan sikkert ha noe for seg i gitte sammenhenger, og det er helt sikkert en rekke ting vi med fordel kunne redusere vårt inntak av. Men dersom ikke bønn er formålet, er det ikke faste i kristen forstand. Sunnere kosthold, slankekur, forebygging av diabetes og hjerte-/karsykdommer, i noen tilfeller også av kreft – ja, sunt og godt og ubetinget fornuftig, men det er ikke dermed sagt at det er faste, for kristen faste leder alltid dypere inn i bønnen.

En annen sak patriark Zakka var opptatt av, var at de tiltakene du iverksetter i fastetiden for å øke din konsentrasjon om bønnen, ikke må opphøre når fastetiden er over. Faller du tilbake til gamle, distraherende uvaner når fastetiden er over, er du på mange måter like langt, for ikke å si kortere, for det ser ut for at det da faktisk blir vanskeligere å gjennomføre det samme skipper-taket neste gang. Fastetid er, ifølge patriarken, en tid for å innøve konsentrasjon i bønn, en konsentrasjon som skal følge deg også når fastetiden er over.

God fastetid!

SØNDAGSTEKSTEN

HILDE BARSNES - KJELL A. SKARTSETERHAGEN - TORBJØRN HOLT

PALMESØNDAG - SKJÆRTORS DAG LANGFREDAG

PALMESØNDAG

20. MARS 2016

Prekentekest: Joh. 12, 1–13

Lesetekster: Sak. 9, 9–10 / Fil 2,5–11

Fortellertekst: Matt. 21, 1–17

Liturgisk farge: Lilla

Velsignet være ham som kommer i Herrens navn! Kontrastenes dag!

Det er festmåltid og oppbruddstemning samtidig. Det er glede over livet og forberedelse til avskjed og gravferd. Det legges planer for å ta livet av en motstander! Det utpekes en forræder og en tyv. Det er maktkamp som er iblandet hosiannarop. Jeg har alltid lurt på hvor tradisjonene i Norge med påskekrim kom fra, for hva har det egentlig med påske å gjøre? Men når vi leser denne teksten, har den faktisk alle ingredienser som hører til i en påskekrim. Det forgår to parallelle historier samtidig. Den ene handler om liv, og den andre handler om død. Samtidig er disse historiene uløselig knyttet sammen. I hyllesten av livet og ved lyden av hosiannaropene

skapes det et menneskelig drama og maktkamp. Det gode mot det onde! Livets krefter mot dødens krefter, det konstruktive mot det destruktive. Palmesøndag bærer denne spenningen i seg mer enn noen annen dag i kirkeåret, og kan hjelpe oss å se vårt eget livs kontraster. Hvilke kamper er det vi kjemper og hvorfor? I svaret på disse spørsmålene i vårt eget liv kan vi finne nøkkelen til hvorfor Jesus kom til oss. Hvorfor er Jesus min medspiller og redningsmann i min kamp for livet og det gode – mot det onde!

Lesetekstene – La samme sinnelag være i dere som også var i Kristus Jesus!

Palmesøndags lesetekster setter evangelieteksten inn i en enda større sammenheng. Sakarja profeterer om kongen som skal komme ridende på et esel, fattig, men rettferdig og rik på seier. Han skal forkynne fred, og hans velde skal nå fra hav til hav. Filipperbrevsteksten trenger dypere inn i hvem Jesus var og er, hans komme, død og oppstandelse – og hva det betyr for oss mennesker. ”Navnet over alle navn”, ”I Jesu navn skal derfor hvert kne bøye seg, i himmelen, på jorden og under jorden, og hver tunge skal bekjenne at Jesus Kristus er Herre, til Gud Faders ære!” Her finner vi også verdifulle innspill til preken, når det gjelder både de lange linjene i Guds frelsesplan og det Guds bilde og sinnelag som tegnes for oss både hos Sakarja og i Filipperbrevsteksten.

Til preteksten

Vi finner denne fortellingen også hos Markus og Lukas, etterfulgt av hemmelige konspirasjonsplaner for å arrestere og ta livet av Jesus, i Mark 14,1–2 og Matt 26,3–4, hjemme hos Kaifas. Johannestradisjonen ser ut til å være i slekt med den som Markus bruker, men med detaljer som man finner hos Lukas, som måltidet og kvinnen som salver Jesu føtter. Det sjeldne ordet *“entaphiasmos”* – graveferdsforberedelser i vers 7 er substantivform av verbet som blir brukt i Matt 26,12. Johannes har brukt stedet Betania og tiden – før påske fra sin kilde. Salven er nardussalve som var svært kostbar, og både Markus og Johannes er enige om det, samt at de har med at Jesus ber disiplene om la henne være i fred. Både Matt, Mark, og Joh har med at kvinnens salving er en forberedelse til gravferden, og setningen om de fattige, men hos Johannes er det et høydepunkt i fortellingen, noe til forskjell fra de andre.

Johannes knytter denne fortellingen sammen med fortellingen om Lasarus, Marta og Maria i Betania. Detaljen om at Marta varter opp, er et ekko av Luk 10,40. Nardussalve er lagd av olje fra røtter av en plante som gror i den nordlige delen av India, og ble ikke vanligvis brukt til å salve føtter. Markus forteller at hodet ble salvet, og Lukas forteller at hun vasker Jesu føtter. Den johanneiske versjonen kan ha oppstått som en sammenblanding mellom to ulike uavhengige historier av at Jesus ble salvet. Johannes har også med detaljen om hvor mye salve som ble brukt.

Johannes sin kilde identifiserer kvinnen som ”Maria”, og i vers 4 og 5 introduseres Judas Iskariot i rollen som den som protesterer og identifiseres som forræder og tyv som ikke har noe omsorg for de fattige egentlig. Disse to står i kontrast til hverandre; Maria er Jesu venn og disippel som kommer med kostbar salve for å forberede hans begravelse, og Judas er den ”falske” disippel som ikke sier dette av omsorg til de fattige, men fordi han passet pengekassen og var en tyv.

I vers 7 og 8 blir kontrasten mellom de fattige og Jesus enda sterkere enn hos de andre: De fattige har dere alltid, men meg har dere ikke alltid. Jesus poengterer at han skal forlate dem snart.

I vers 9–12 settes salvingsfortellingen i forbindelse med planleggingen av å ta Jesu liv, som igjen er et resultat av at Jesus reiste Lasarus opp fra de døde. Folket er nysgjerrige på både Lasarus og Jesus, men deres reaksjon på underet blir likevel nokså overfladisk i sammenligning med reaksjonen hos dem som la planer om ta livet av både Jesus og Lasarus. I vers 13 er det folkemengden som var vitner til Lasarus-underet, som også er de som hyller Jesus på hans vei inn til byen, og som gir fariseerne enda en grunn til å ønske å drepe Jesus.

Symbolske handlinger

Marias grunn til å vaske og salve Jesu føtter er ikke oppgitt, men det ville være naturlig å tenke seg at det kunne være som en takk for at Jesus hadde brakt hennes bror tilbake til livet. Folk vasket og salvet vanligvis sine egne føtter, og det var vanlig at vertskapet satte frem et kar som folk kunne vaske sine føtter i før man satte seg til bords, spesielt etter en lang reise. Vi finner flere holdepunkt for denne skikken blant annet i 1 Mos 18,4 og gresk-romerske kilder. En slave var den eneste personen som kunne forventes å gjøre dette for en annen. På grunnlag av dette må vi forstå både denne teksten og at Jesus vasket disiplenes føtter, som en dyp frivillig hengivelses-handling. At salven var dyr, 300 hundre denarer, noe som det ville ta 10 måneder for en vanlig arbeider å tjene seg opp, er ingen indikasjon på at de var rike, siden Marta serverte måltidet selv, hvilket også er bemerkelsesverdig og peker igjen på dyp respekt, takknemlighet og hengivelse. Kvinner hadde også sin ære i å ha langt hår, og det at håret ble skitnet til eller ødelagt, var regnet som nedverdiggende for en kvinne, enda sterkere tegn på hennes selvpoppofrelse og hengivelse til Jesus.

Det at Maria salvet ham like før folkemengden hyllet Jesus som ”Israels konge”, er med å vektlegge at Jesus også var konge. Tradisjonelt ble Israels konger salvet når de besteg tronen, men oljen ble da helt over hodet og ikke føttene. Jesus var konge; han ble kledd i kappe, ble kronet og presentert for folket i påsken. Han ble ”løftet opp” av folket i Jerusalem, men dette fant sted

på korset; han ble æret, men gjennom sin lidelse og død. Da Jesus ble salvet før han red inn i Jerusalem, ble han salvet både som konge og til sin begravelse, for det er gjennom korsfestelsen Jesus regjerer som konge. Han var og blir annerledeskongen, og hans rike er ikke av denne verden.

Preken – makt i avmakt

Det er annerledeskongen som møter oss, og han viser oss nettopp hvorfor han er annerledes enn andre konger. Hans makt og herredømme ligger i avmakt. Vår allmenne livserfaring med makt tolkes på nytt i lys av troens erfaring. Virkelig gjort gjennom vår troserfaring i Kristi liv og død viser det seg at det godt kan være makt i avmakten. Makten omtolkes når den ses som Guds makt i Jesu døds avmakt, den død Gud går inn i. Allmakten som troen har del i, er en makt i avmakten, en makt som bevarer sin styrke i avkallet.

I dette ligger det at vi kan overgi oss til livet uten angst for, at livet skal gå til grunne. Livsfullbyrdelsen i døden forutsetter også livshengivelse. Hvis ikke hvetekornet faller i jorden og dør, blir det kun det ene korn, men hvis det dør, bærer det rik frukt. Å miste livet er å få det igjen, til tross for lidelse og død.

Mange av oss deler erfaringer med avmakt og sårbarhet, og opplever at livet kan være overveldende og livserfaringene sterke og kontrastfylte. Noen ganger strever vi med å forstå og finne sammenheng og mening. Det var denne verden Jesus kom til, og det er denne livserfaringen Jesus møter oss i. Midt i vår sårbarhet og avmaktfølelse rir han inn i våre liv, for å bevise sin kongemakt, ikke gjennom maktutøvelse, våpen og dom, men gjennom avmakt og hengivelse. I dette blir ordene hengivelse og avmakt fylt med nytt innhold. Palmesøndag er vendepunktet; når Jesus på eselyggen rir inn byporten i Jerusalem, er det en ny fødsel som skjer. Den nye begynnelse skjer i en sårbar kropp, like sårbar som han var ved sin fødsel og vil være ved sin død. Det begynner i en kropp, først i en kropp som kommer til livet, og sist i en kropp som oppstår til livet.

Jesus er annerledeskongen som rir inn i våre

hjerter på palmesøndag, som rir inn i våre liv med tro og håp. I denne prekenteeksten finnes en rik symbolikk og sterke fortellinger om hvem Jesus er for oss. La oss åpne opp vår livserfaring i møte med troserfaringen av annerledeskongen denne søndagen, og la oss bli enda bedre kjent med Jesus, han som også kaller oss til å møte hverandre med samme sinnelag som hans.

HILDE BARSNES
HILDE.BARSNES@GMAIL.COM

SKJÆRTORS DAG

24. MARS 2016

Prekenteekst: Joh 13,1–17 "Jesus vasker disiplenes føtter"

Lesetekster: Sal 116,1–14 / 1 Kor 11,23–26

Liturgisk farge: Fiolett

TIL ETTERTANKE PÅ SKJÆRTORS DAG

Sitat av erkebiskop Yngve Brilioth: "Vi må i vår kirke igjen innse at vår gudstjeneste er et kostbart smykke som vi har fått i arv fra tidligere slekter, et smykke verdt å ære og akte. Vi må begynne å pusse dette smykke med varsomme hender, men vi har ofte vært blinde for hvordan hele smykket er som innfatningen til en perle med utrolig høy verdi – og vi har ikke sett hvordan selve perlen har vært i nærheten av å løse fra smykket. Denne perlen er Herrens hellige nattverd."

Om dette sitatet treffer vår tid helt, er jeg usikker på. Det var sagt i en tid da nattverdterskelen var høyere i de skandinaviske land. Likevel kan det stå til ettertanke i forkant av skjærtorsdagsforberedelsen.

TEKSTENE

Det er den symbolske ladningen i fotvaskingen som taler sterkt til oss. Den er den første nøkkel i kapitlene 13–17 til å åpne opp for lidelseshistorien som følger i kapitlene 18–20.

Fortellingen om selve nattverdmåltidet (med innstiftelsesordene) møter oss i Paulus-teksten og er en tradisjon han har mottatt av ”Herren selv”. Johannes forteller altså ikke om brødet og vinen, og ingen av de andre evangelistene forteller om fotvaskingen. I vår gudstjeneste har vi begge tradisjoner representert, fotvaskingen ved Johannes og innstiftelsen ved Paulus. Salmeteksten får ulik betydning avhengig av om vi løfter Kristus inn i salmens ”jeg” eller alternativt vårt eget jeg. I alle fall peker den også fram mot påskedagen – for den kristne beder.

FOTVASKINGEN

Disiplene hadde sett fram til denne kvelden. Ingen kunne nok forutsi hva som plutselig skulle skje. Mesteren reiser seg plutselig, legger av seg den ytre kappen, tar et klede av lin og et fat og tar fot for fot. Fotvasking! 12x2 føtter! Jobben, når den av og til ble gjort, tilhørte alltid den med lavest rang i huset. Dessuten er handlingen påtrengende fysisk og intim. Den varer og trekker ut. Ingen sier noe. Det tar tid å vaske så mange hårete og støvete mannebein. For her handler det så menn litt om MENN også. Kanskje Judas visker noe til noen andre – han er jo litt ute av balanse av andre grunner. Handlingen var en provokasjon, men så kommer ettertanken – for Jesus lar sin symbolske handling ledsages av underlige ord. Det er samtalen mellom Peter og Jesus, som fanger oppmerksomheten og gis videre, sikkert gjennom apostelen til evangelisten. Her er det et helt lag av vitner. Ingen tvil om at dette har skjedd og skjedd slik!

Neste morgen, da de kommer til å slå sitt øye ned som tolleren i tempelet, vil de måtte se på

sine ben. De vil huske at disse ben ble vasket av Mesteren dagen før, og de vil måtte ta hintet om at de allikevel er mer verdt for ham enn alt annet; Han går i døden for dem: *”Det jeg gjør, forstår du ikke nå, men du skal forstå det siden.”* (13,7) Både den enes forræderi og de elleves reddharehopp fikk nyvaskede ben å satse med.

TANKER TIL PREKEN

Teksten handler i sterk grad om hvordan vi kommer inn i fellesskap med mennesker gjennom symbolske handlinger. I hvert fall er det slik med Jesu handlinger. De står for seg selv som tegn og under – men de har alltid en sosial dimensjon. De bringer ham inn i et fellesskap. Han smir nøkler. Han åpner dører. Han innbyr. Gud Kristus er en gjestfri Gud.

Når Jesus vasker disiplenes føtter, innebærer det også en annen gest, et tegn i seg selv: Jesus kneler for sine disipler. Fotvaskingen peker framover og er tolkningsnøkkel til lidelseshistorien. Både fotvasking og det å knele sammenfatter alt hva Jesus står for, og det summerer opp tre års offentlig virke blant menneskene. Skjærtorsdagen er et fokuspunkt i Jesu vandring på jorda. Han henter mennesker inn fra krokene og lar dem bli levende i fellesskapet. Det skjer i rammet av et måltid – hva ellers!?

Fortellingen om den knelende, fotvaskende er mer enn en vakker fortelling – den er en stående utfordring. For her er den johanneiske misjonsbefalingen: *”Når jeg som er herren og mesteren, har vasket deres føtter, så må også dere vaske hverandres føtter. Jeg har gitt dere et forbilde: Slik jeg har gjort mot dere, skal også dere gjøre.”* (13,14–15) Kristus er forbilde. Vi er disipler – når vi lar oss danne i det bilde vi er skapt i, ved ham, til ham, i ham! Gå ut med fat og klede!

Kirkens Herre pålegger sin kirke å forbli trofast mot det åndelige innhold i fotvaskingen. Gjennom disse tegn skal kirken komme i fellesskap med mennesker og stadig lukke flere inn i nådens kongerike. Fotvasking er praksis og utfordrer til praksis. Fotvasking, det er å knele for et menneske i intens grad, ikke for å tilbe et menneske eller dyrke det som en rockestjerne, men for å se mennesket og ikke minst menneskets sår tyde-

ligere. Vi utfordres: ”Gå ut,” og forbind sår!

Når barn kommer til nattverd ved dyping, ja, da må jeg ned i knestående. Det har en praktisk side, men også en symbolsk side: Jeg er også liten; jeg er også et barn. Jeg må bli som et barn for å komme inn i Guds rike. Barnet er forbilde. Det er Kristus som har lært meg det. Han åpnet sitt rike for barna og oss, knelte for menneskene og vasket deres føtter. Jeg kneler for barnet, og slik kommer jeg i fellesskap med barnet. Jeg som er en stor, skjeggete mann som i tillegg har på meg en stor, underlig kjole med en messehaglskur av farger på toppen, kan nok virke skummel på en liten en. Men ved å knele og dele utviskes forskjellen. Å vaske føtter på små og store er kanskje ikke naturlig hos oss – men likevel kan vi la enkle symboler tale. De må ledsages av ord om dette, som her. Det klarer seg som preken eller tekstmeditasjon for dagen eller kvelden.

En observerer hvordan et barn går sammen med en biskop i prosesjonen inn i en kirke. Helt målløs over rommets storhet og glans går barnet langsomt fremover på tåpissene. Og denne ærefrykten er på ingen måte påtvinget, men like naturlig i barnets liv som lek og latter.

Vi kneler både for Gud og mennesker – det er den praktiske bevegelsen som tilhører det trefoldige kjærlighetsbudet. Da kneler vi også for det mysteriet som vi selv er. Når vi mottar brødet stående og dypper, kan vi gjerne knele og gjøre korsets tegn i følge. Når vi kneler ved alterringen, kneler vi allerede, for ham som gir oss sitt liv som gave til oss, og dermed mottar vi også våre egne liv som nyskapt, nyfrelst! Vi kneler sammen med de andre, men også for de andre.

Å knele er i utgangspunktet å gjøre seg selv liten – men aldri er vi så store som da. Å vaske føtter er fortsettelsen av det å knele – men det er på en måte samme AKT. Og det er en akt som vi skal ta med oss inn i påskeukas fortellinger videre – som tolkning, som nøkkel, som meningsgivende ressurs til livet blant menneskene og som ”kirke i verdens hverdag”. Si det!

Befaling fra

KJELL A. SKARTSETERHAGEN
SOKNEPREST I NITTEDAL
KJELL.SKARTSETERHAGEN@
NITTEDAL.KIRKEN.NO

LANGFREDAG

25. MARS 2016

Prekentekest: Mark 14,26–15,37

Liturgisk farge: Fiolett

I løpet av mine snart 19 år utenlands har både det norske og det britiske samfunnet endret seg på mange og dyptgående måter, særlig kanskje i forhold til religion og livssyn. Av og til skjer endringene langsomt og umerkelig. Av og til skjer det raske sprang hvor hevduvonne prinsipper og gamle vaner endres i løpet av forbløffende kort tid. Offisiell kristendom, både her i England og i Norge blir litt mindre viktig for folk flest hvert år; så langt har det meste gått 1 prosent tilbake hvert år – medlemstall, gudstjenestebesøk og slikt – sånn omtrent.

Helt siden Konstantin den store er kristendommen i vesten blitt understøttet av, blitt påvirket av og påvirket det som her litt upresist kalles ”The Establishment”, enten vi da sikter til monarkiet, staten, øvrigheten, vitenskapen eller rådende tenkning. I rundt 1700 av 2000 års eksistens har vi på godt og vondt vært i dette samboforholdet til staten. Kirkens budskap er forsterket og bundet opp av et forsterkende og legitimerende stillas av tankegods og maktstrukturer som riktignok er sterkt påvirket av kristendommen, men som samtidig har gjort den kristne tro annerledes enn den ville vært uten disse alliansene.

Noen av alliansene er av filosofisk karakter – for eksempel oldkirkenes *logos*-teologer (eller -filosofer) som bruker sin tids moderne filosofiske språk for å gjøre kristendommen gangbar blant dannede og velutdannede grekere og romere. Abstraheringsteknikkene anvendes stadig. I stedet for Gud som ble født i skur blant kyr, tilbes den evige logos som inkarneres. I stedet for å peke på

en henrettet mann på et kors, snakker teologer i hvite kapper om *theodice*-problemet i møte med verdens lidelse. I stedet skyld, synd, fortapelse og forsoning, snakkes det om åpne og/eller levende folkekirker. Ved bruk av dannet og sofistisert språk, eller myk politisk korrekt tale, gjøres kristendommen spiselig blant tidens eliter. Til slutt kan kirken ende opp som en totalt likegyldig størrelse som kverner ut selvfølgeligheter og ikke utfordrer noen. En slik kirke er irrelevant i møte med livet og ubrukelig i møte med døden.

Parallelt med dette står vi overfor en velartikulert og stadig mer aggressiv ateisme i dag. Her i Storbritannia er det merkbart, og det vil nok merkes tydeligere etter hvert i Norge også. Det er ikke lenger *plain sailing* for en snill og myk statskirkekristendom verken her eller der. Den kristne tros posisjoner angripes fra ulikt hold, og med stadig større energi. I møte med tidens nyhedendom nytter det ikke med blodfattig filosofi. Når verden lider, må vi forkynne en korsfestet Kristus, en Gud som ikke nøyer seg med verbal støtte i form av teoretiske *theodice*-modeller. Noe annet enn det er å gå inn i troens strid med begge hender bundet på ryggen.

Paulus hamrer dette anliggendet inn: ”Da jeg kom til dere, søsken, var det ikke med fremragende talekunst eller visdom jeg forkynte Guds mysterium. For jeg hadde bestemt at jeg ikke ville vite av noe annet hos dere enn Jesus Kristus og ham korsfestet. Svak, redd og skjelvende opptrådte jeg hos dere. Jeg forkynte ikke mitt bud-

skap med overtalende visdomsord, men med Ånd og kraft som bevis. For deres tro skulle ikke bygge på menneskelig visdom, men på Guds kraft.” (1 Kor 2,1–5)

Langfredag handler om det ubegripelige mysteriet at han som ble født blant kyr og døde blant forbrytere, var, er og vil i alle evigheters evighet være Gud selv. Det er Gud som dør for menneskenes synder. Vi vet ikke fullt ut hvorfor, eller hva som med det ble bevirket, men kirken forkynner det og tror det. Ingen forsoningsteorier lodder til bunns i korsmysteriet. Det er stadig like ubehagelig, upassende og usmakelig. Likevel skal vi fortsette å forkynne budskapet om korset.

Mange unnlater å preke på Langfredag og lar teksten tale alene. Det kan på mange måter ha mye for seg. Når vi likevel våger oss opp på prekestolen på denne spesielle dagen i kirkens år og hver troendes liv, er det fordi korset som en gang sto i Jerusalem på langfredag og gjorde sin forunderlige og mysteriøse virkning nedover, utover og innover i menneskeheten, i 2016 skal plantes synlig og tydelig, til tro og utfordring, ære og vanære i London og på Lista, på Lillestrøm og på Lillehammer. Så lenge vi kompromissløst forkynner korsets *skandalon*, fortsetter vi å være kirke. På langfredag, mer enn andre dager, tåler korset med den døde Gud å stå alene.

TORBJØRN HOLT
SJØMANNSPREST/DAGLIG LEDER,
SJØMANNSKIRKEN I LONDON
THO@SJOMANNSKIRKEN.NO

NYTT FRA BISPEDØMMERÅDENE TILSETTINGER

STAVANGER BISPEDØMME

Stavanger bispedømmeråd har tilsatt Sveinar Medhaug som sokneprest i Karmøy prosti med Åkra sokn som særskilt arbeidsområde.

Den tilsatte har skriftlig bekreftet at han tar imot stillingen.

Avsender:
Luthersk Kirketidende
Sinsenveien 25
0572 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av professor Harald Hegstad (ansv.), prost Hege Elisabeth Fagermoen, førstelektor Sjur Isaksen og sokneprest Anne Grete Listrøm. Bokmeldingsansvarlig: Postdoktor Kristin Graff-Kalleståg. Redaksjonssekretær: Eyolf Berg.

ALLE HENVENDELSER rettes til:
Luthersk Kirketidende
v/Eyolf Berg
Sinsenveien 25
0572 OSLO
Tlf. 91 17 65 37
E-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

INTERNETT: www.lutherskkirketidende.no
Opplysninger om annonsepriser og utgivelsesplan finnes på nettsidene.

ARTIKLER OG LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende sendes på e-post til ovenstående adresse. Artikler skal normalt ikke overstige 2500 ord. Innlegg skal normalt ikke være mer enn 1200 ord.

ABONNEMENT: Pris kr. 590,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 800,- pr. år. Abonnementet inkluderer Tidsskrift for Praktisk Teologi (2 numre pr. år). Kontonummer: 8220.02.93882. Abonnementet løper til det sies opp skriftlig (brev, SMS eller e-post). Gamle og nye numre kan kjøpes i pdf-format fra <https://lutherskkirketidende.buyandread.com>